

Vlaams
Parlement

vergadering **C170**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Algemeen Beleid, Financiën, Begroting en
Justitie

van 5 mei 2020

*(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie
georganiseerd.)*

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Wim Verheyden aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de toenemende Chinese invloed op de Vlaamse havens – 1978 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Ann De Martelaer aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over toegankelijke overheidscommunicatie voor doven en slechthorenden – 2036 (2019-2020)	8

VRAAG OM UITLEG van Wim Verheyden aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de toenemende Chinese invloed op de Vlaamse havens – 1978 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Minister-president, collega's, in het voorbije jaar versterkte China zijn greep op Europese zeehavens, onder meer in Zeebrugge en Antwerpen. Een Nederlands rapport waarschuwt voor een te grote strategische afhankelijkheid van de Communistische Partij: Chinese activiteiten in Europese havens zullen wellicht in toenemende mate worden gepolitiseerd. Ik citeer: "China COSCO Shipping is de grootste Chinese investeerder in Europese zeehavens geworden. Waar de investeringen commerciële motieven hebben, vinden ze plaats binnen een economisch en politiek raamwerk dat gedefinieerd is door de Chinese staat en de Chinese Communistische Partij, met als doel China's nationale belangen te dienen. Naast hun economische functie hebben ze een ondersteunende rol als (...) instrument van het Chinese buitenlandse beleid."

Onderzoekers van het Clingendael China Centre vinden er in een recent advies-rapport voor de Nederlandse regering, getiteld 'European seaports and Chinese strategic influence', geen doekjes om: door de toename van de Chinese investeringen in containerzeehavens dreigen EU-lidstaten politiek afhankelijker te worden van Peking. Met name Vlaanderen en Nederland zijn kwetsbaar geworden door het betekenisvolle Chinese aandeel in onze containerterminals, die zo deel werden van de Chinese Maritieme Zijderoute. De zeehaven van Zeebrugge geldt in het rapport als een voorbeeld. Liefst 90 procent van de containerterminal is nu al in handen van China COSCO Shipping. Gevestigd in Shanghai is dat Chinese staatsbedrijf 's wereld grootste scheepsbedrijf, derde grootste containertransporteur en vijfde grootste havenoperator. Aangezien de Chinese Communistische Partij de grootste aandeelhouder is, lijkt het weinig twijfel dat politieke sturing een potentieel beslissende factor is in de staatsonderneming, zowel nu als in de toekomst.

De Griekse ervaring toont aan tot wat Chinese dominantie in een strategische zeehaven kan leiden als de afhankelijkheid té groot wordt. China COSCO Shipping kocht zich daar tijdens de economische crisis van 2008 eerst in de containerhaven van Piraeus in, maar nam daarna ook een meerderheidsaandeel in het havenbestuur. De Chinese economische invloed vertaalde zich vervolgens ook in de EU-beslissingen van de Griekse regering. De regering in Athene verzette zich bijvoorbeeld in 2016 tegen een kritische verklaring van de EU over China's houding in de Zuid-Chinese Zee, stelde in 2017 een veto tegen een EU-resolutie die China wou bekritisseren in de Mensenrechtenraad van de VN, en kantte zich in datzelfde jaar tegen een EU-mechanisme om investeerders van buiten de EU grondiger te screenen.

De onderzoekers van het Clingendael China Centre stippen aan dat het winnen van politieke invloed in Griekenland, en bij uitbreiding de EU, geen openlijk doel is van China. Toch wordt dat in de toekomst niet uitgesloten. In theorie kan China COSCO Shipping de hoeveelheid van de containertrafiek voor de haven van Piraeus manipuleren, of daarmee dreigen. Via zo'n verdeel- en heersstrategie kunnen volgens de onderzoekers ook Nederland en Vlaanderen tegen elkaar worden uitgespeeld. In een casestudy over de Rotterdamse haven wordt erop gewezen dat China zou kunnen beslissen om containertrafiek te verhuizen naar het nabijgelegen Zeebrugge of Antwerpen. Omgekeerd kan dat bijgevolg ook.

Op de Antwerpse containerkades wordt China COSCO Shipping steeds actiever, naast nog een andere grote Chinese speler, China Merchants Port Holdings, 's werelds zesde grootste containerhavenoperator, die in 2013 al een aandeel van 49 procent nam in Terminal Link. In een joint venture met de Franse scheepsgroep CMA CGM participeren zij nu in dertien containerterminals, waaronder ook in Antwerpen en in het Noord-Franse Duinkerke. Het Chinese Hutchison Port Holdings, eigendom van een conglomeraat uit Hongkong, beheert intussen, naast containerterminals in Rotterdam, Barcelona en meerdere Britse havens, ook de binnenhaventerminal in Willebroek.

Peking beschikt zo over voldoende economische belangen in ons land en andere EU-lidstaten om ze in te zetten als politieke hefboven, zo waarschuwen de onderzoekers. Chinese commerciële activiteiten in Europese havens zullen wellicht in toenemende mate worden gepolitiseerd. De onderzoekers pleiten daarom voor meer onderling overleg tussen de EU-lidstaten en de zeehavens onderling.

Ook al is voor China politieke invloed op de Europese Unie geen openlijk doel op zich, toch kan dit in de toekomst niet worden uitgesloten. Ben u zich daarvan bewust?

Welke instrumenten hebt u in handen om dat te voorkomen?

Zult u het voortouw nemen in meer onderling overleg tussen de EU-lidstaten en de zeehavens om investeringen te toetsen aan de EU-China-strategie die vanuit het Europese belang vertrekt?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: China is als belangrijkste producent van goederen in de wereld voor Vlaanderen en dus ook voor de Vlaamse havens een belangrijke economische partner. Dit is niet alleen zo door de directe handel, maar ook door de indirecte handel via onze buurlanden. De Chinese investeringen in Vlaanderen dragen met andere woorden ook bij aan onze welvaart. Omgekeerd zorgen Vlaamse investeringen daarvoor in China.

Het rapport van het Clingendael China Centre, waar u naar verwijst en dat de bezorgdheden verwoordt waarover u vragen stelt, is echter niet altijd even accuraat over onze Vlaamse havens. Zo wordt onder meer een vergelijking gemaakt met de situatie in de Griekse haven Piraeus. De Chinese investeringen in de Vlaamse havens zijn echter van een totaal andere orde omdat onze havenbesturen geen gronden en kaaien verkopen, maar alleen concessies verlenen. Zo nam COSCO Shipping Ports in de haven van Zeebrugge de concessie in het Albert II-dok over van de Deense groep APM Terminals. COSCO bezit 85 procent van de aandelen van de operator die de terminal exploiteert. De terminal zelf, de kaaimuren en terreinen, blijven voor 100 honderd in handen van het havenbedrijf. COSCO Shipping Ports heeft voor deze exploitatie een langlopende concessieovereenkomst gesloten met het havenbedrijf. De voorwaarden in deze overeenkomst zijn identiek aan die van andere concessieovereenkomsten, waardoor een gelijk speelveld verzekerd wordt.

In het algemeen herinner ik er graag aan dat een aanzienlijk deel van ons bruto binnenlands product wordt gerealiseerd door de export en de aanwezigheid van buitenlandse investeerders in Vlaanderen. Als kleinere regio moeten we ons bijgevolg blijven openstellen voor internationale handel. Als belangrijke logistieke toegangspoort voor Europa moet Vlaanderen via zijn havens goed geconnecteerd blijven met de economische grootmachten, waaronder ook China. Dit alles gebeurt in een concurrentiële omgeving binnen de range van Le Havre en Hamburg, met verschillende havens op korte afstand van elkaar.

Dat betekent echter niet dat we blind zijn voor de potentiële risico's die verbonden zijn aan de staatsgeleide economie van China. De toegenomen waakzaamheid

vertaalt zich in de initiatieven van de vorige en huidige Vlaamse Regering, die ik zo meteen zal toelichten.

Ten tweede vraagt u of ik initiatieven zal nemen om de groeiende politieke invloed van China tegen te gaan. Door het publieke karakter van onze havenbedrijven en de bijbehorende specifieke structuur, is het risico op een Piraeusscenario onbestaande. Het Havendecreet verbiedt de participatie van de Chinese overheid of van een Chinees privébedrijf – voor zover dat echt bestaat – in onze havenbesturen. De beslissingen van een havenbestuur vallen onder het administratief toezicht van het Vlaamse Gewest. Zo kunnen beslissingen wegens strijdigheid met het Havendecreet worden geschorst door de gewestelijke havencommissaris en vernietigd worden door de Vlaamse Regering.

Als we formele initiatieven willen nemen, dan beschikken we momenteel enkel over een instrument om ex post in te grijpen. Wanneer we zouden oordelen dat de artikelen III.59 en III.60 van het Bestuursdecreet van toepassing zijn, dat wil zeggen dat we oordelen dat de strategische belangen van de Vlaamse Gemeenschap of in het geval van de havens het Vlaamse Gewest bedreigd worden – met name als de continuïteit van vitale processen in het gedrang komt, als bepaalde strategische of gevoelige kennis in buitenlandse handen dreigt te vallen of als de strategische onafhankelijkheid van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest in het gedrang komt –, dan kan de Vlaamse Regering de rechtshandeling van een overheidsinstantie nietig of buiten toepassing verklaren. Een concessie kan als een dergelijke rechtshandeling beschouwd worden.

Wat verdergaande initiatieven betreft ten aanzien van buitenlandse investeringen, heb ik samen met minister Crevits de betrokken administraties gevraagd om de desbetreffende intenties uit het regeerakkoord verder vorm te geven en een Vlaams screeningsmechanisme in de steigers te zetten. Daar wordt momenteel actief werk van gemaakt.

Wat de mogelijke bedreiging betreft voor politieke inmenging en beïnvloeding, aligneren wij ons op het Europese kader, waar Vlaanderen actief input voor levert.

Wat het overleg tussen de EU-lidstaten betreft, kan ik verwijzen naar de expertengroep voor de screening van buitenlandse directe investeringen in de EU. Deze groep werd in het kader van verordening 2019/452 van het Europees Parlement en de Raad van 19 maart 2019 opgericht. De groep focust op dit moment in de eerste plaats op de voorbereiding van de volledige toepassing van de verordening. Daarnaast deelt de expertengroep ook beste praktijken en lessen en wisselt tendensen en onderwerpen van gemeenschappelijk belang uit in verband met buitenlandse directe investeringen. Het punt inzake havens waar u in uw vraag naar verwijst, kan hier ook aan bod komen voor zover het verband houdt met risico's voor openbare orde en veiligheid.

Het blijft hierbij echter ook van cruciaal belang om, naast het bewaken van onze strategische belangen, ook rekening te houden met het positieve effect van Chinese investeringen op onze economie. De Vlaamse overheid bespreekt deze thematiek met de Vlaamse havenbesturen op de Overlegraad, het periodiek overleg tussen het Vlaamse Gewest en de havens.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Minister-president, ik dank u voor uw uitvoerig antwoord. Ik ben al voor een stuk gerustgesteld. U bent bezig met de oprichting van een Vlaams screeningsmechanisme, onder andere om onze strategische belangen in het oog te houden. Dat is belangrijk, want er zijn een aantal sectoren die van strategische belang zijn en we moeten er, naar analogie met veel van onze buurlanden, voor zorgen dat we die niet te veel uit handen geven aan

vreemde mogelijkheden. Ik denk dan aan de energiesector en het dossier Eandis van enkele jaren geleden, waarbij China zijn invloed wilde verhogen op onze energiesector. Er zijn genoeg instanties die daarvoor waarschuwen.

U zegt dat de informatie van het Clingendael China Centre niet altijd even accuraat is. Ik heb inderdaad het voorbeeld van Piraeus gebruikt. Ik wil dat natuurlijk niet kopiëren naar onze havens, wij zitten niet in die situatie, maar het illustreert wel duidelijk hoe strategische participaties serieus kunnen worden beïnvloed door buitenlandse mogelijkheden. Het is goed dat we dat in het oog houden.

Ik heb nog een vraag. U zegt dat u dat Vlaams screeningsmechanisme op poten aan het zetten bent. Wanneer zal dat volop operationeel zijn? Worden daar ook bepaalde autoriteiten uit eigen land bij betrokken? Ik denk dan bijvoorbeeld aan professor Holslag, Chinakenner die geen blad voor de mond neemt wanneer het op een kritische noot aankomt. Worden die mensen ook geconsulteerd, bijvoorbeeld ook over de 5G-problematiek, waarbij er ook een grote discussie is over Huawei als grote kanshebber om dat systeem in België mee uit te rollen. Worden die experts daarbij betrokken of wordt hun mening genegeerd? Ik denk dat dit toch wel mensen zijn die weten waarover ze praten.

De voorzitter: Mijnheer Verheyden en al wie een hoofdtelefoon met microfoon ter beschikking hebben, het zou fijn zijn als u die ook gebruikt. Als u die niet hebt, dan moet u er rekening mee houden dat u moeilijk te verstaan bent wanneer u met uw hoofd beweegt tijdens het praten. Onlinevergaderingen als deze vragen al veel concentratie en er gaat dan ook veel moeite verloren om sommige woorden te ontcijferen. Ik vraag iedereen dan ook om daar rekening mee te houden.

Mevrouw De Ridder heeft het woord.

Annick De Ridder (N-VA): Ik zou drie punten willen maken. Bij dat eerste punt ga ik niet te lang stilstaan omdat dat al uitvoerig is gezegd door onze minister-president. En dat is natuurlijk het grote verschil dat er is met de zaken in Griekenland. Voor alle duidelijkheid: wij verkopen geen gronden, wij verkopen geen kaaien in Antwerpen aan geïnteresseerden, niet aan Chinezen maar ook niet, puur hypothetisch, aan Vlaamse ondernemers, mochten die daar interesse in tonen. Wij verkopen die niet, wij geven concessies. En dat is toch wel het grote verschil.

COSCO Shipping Ports heeft een aandeel in Antwerp Gateway, die dan een concessie hebben. Maar dat is een groot verschil, dat is niet vergelijkbaar met Griekse toestanden. Mijnheer Verheyden, gelet op de nauwe band die uw partijgenoot Filip Dewinter met het regime in China onderhoudt, had ik nu toch wel verwacht dat u daar beter van op de hoogte van zou zijn.

Een tweede punt is dat ik natuurlijk wil benadrukken dat wij, gelet op ons rijke maritieme verleden als Vlaamse zeehavens altijd hebben gekeken naar het buitenland, en altijd hebben opgestaan voor buitenlandse investeerders en investeringen. En we gaan dat ook blijven doen, voor alle duidelijkheid. Het is net op de momenten dat internationale handel geblokkeerd was en we daar problemen in hadden, dat we duistere en moeilijke tijden hebben gekend. Wij zijn dus 'open for business', en wij blijven dat zijn.

Trouwens, als wij kijken naar mogelijke investeringen voor onze haven en onze economie, kijken wij er heel nadrukkelijk naar of het bijvoorbeeld onze chemie kan verankeren, of het ons kan verankeren als maritieme cluster of logistieke hub. En als we investeringen al dan niet toelaten in de haven, kijken we ook naar de mate van innovatie, en bijvoorbeeld naar de tewerkstelling die ermee gepaard gaat. Daarbij is de afkomst van de investeerders niet echt determinerend, en ik denk ook niet dat daar iemand voor pleit.

Langs onze zijde kunnen we natuurlijk wel bevestigen dat alle potentiële investeerders steevast worden gescreend, zowel economisch, strategisch als qua veiligheid. We volgen de internationale ontwikkelingen ook op de voet.

Het derde punt is dat we dat natuurlijk met de nodige omzichtigheid doen. Ik heb de minister-president goed gehoord, hij pleit ook voor die omzichtigheid. We mogen niet naïef zijn. Het staat ook in het regeerakkoord, en ik ben dan ook verheugd met zijn antwoord, waarin hij aankondigt dat dat Vlaams screeningsmechanisme wel degelijk in de steigers wordt gezet, en dat Vlaanderen ook actief input zal geven voor het Europese kader wat de mogelijke dreiging van politieke inmenging betreft.

Ik heb daar nog één bijkomende vraag bij, minister-president. Wordt dit gedaan met betrokkenheid van het Departement Economie, Wetenschap en Innovatie, en met betrokkenheid van Flanders Investment & Trade (FIT), zoals dat eerder ook was aangekondigd? Kunt u ons op de hoogte houden van de verdere stappen? Ik dank u.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Goedemiddag, collega's. Ten eerste ben ik blij dat ook andere partijen de problematiek nu plots hebben ontdekt. Of de actualiteit daar iets mee te maken heeft, zal ik daarbuiten laten. Het is nu een jaar of drie, vier geleden dat ik een conceptnota heb ingediend om zo'n beschermingsclausule in Vlaanderen in te voeren. En ondertussen is dat een jaar of twee geleden ook in een decreet gegoten. Het is naar die clausule dat de minister-president daarnet heeft verwezen. Daardoor hebben we wel al een beschermingsmechanisme om te voorkomen dat strategische infrastructuur, die in waarde zou dalen vanwege de coronacrisis, een prooi zou kunnen worden voor buitenlandse – lees: niet-Europese – overnemers. Dat is waar sommigen voor vrezen, en dat is terecht, denk ik. Het is dus goed dat we die clausule hebben.

Ik ben ook blij dat er een aanpassing aan zal komen, want die is echt nodig om ze te kunnen toepassen. Zeker op het vlak van rechtszekerheid wat de clausule zelf betreft, en in de toepassing ervan, denk ik dat er nog veel werk moet gebeuren om ze heel efficiënt en effectief te kunnen toepassen.

Er was de vraag naar het betrekken van experts bij deze problematiek. Collega Verheyden, ik kan u zeggen dat dat in de vorige legislatuur ook is gebeurd. We hebben toen een uitgebreide hoorzitting gehad, waarop ik van uw partij op dat ogenblik geen enkele collega heb gezien, maar ik ben blij dat jullie nu toch een oproep doen om de experts zeker te betrekken. Dat is fijn. Ik neem daar graag akte van, en stel vast dat iedereen nu dezelfde bezorgdheid begint te delen.

Minister-president, ik zou ook graag horen wanneer u denkt dat een aanpassing van het decreet mogelijk is. Een half jaar geleden heb ik daarover een vraag om uitleg aan u gericht. We waren er toen ook mee bezig. Ik denk dat het tijd is om die werkzaamheden op dat punt af te ronden. In de Europese Unie is men op dat punt trouwens ook veel vooruitgang aan het boeken. Ik ben dus ook blij te horen dat er ook input van Vlaanderen naar Europa zal gaan.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Wat een concrete timing betreft, kan ik u alleen zeggen dat we begonnen zijn aan het opzetten van dat screeningsmechanisme. Ik wil dat toch eventjes situeren. Je hebt inderdaad initiatieven die op Europees niveau worden genomen, en dan dit Vlaamse initiatief. Ik denk dat Europa dient, zoals altijd, om ons te vertegenwoordigen in de strijd van de grote machtsblokken. Voor die Europese economie gaat er natuurlijk een bedreiging uit van de grote

machtsblokken, die daar eventueel meer dan een voet aan de grond willen krijgen. Daar moet je dus Europa voor inzetten. Daarmee is de zaak echter niet opgelost. Zelfs als we de Chinezen volledig kunnen buitenhouden, kan ik me voorstellen dat ook Europese partners hun oog kunnen laten vallen op Vlaamse strategische sectoren, zeker nu alle economieën verzwakken door corona. Ik denk dat het de heer Verheyden is geweest die net naar de energiesector verwees. Die is niet door de Chinezen overgenomen. Die is voor een groot stuk door onze zuiderburen ingepalmd. Europa is dus het juiste niveau om ons te beschermen tegen die grote jongens, maar de aanvullende rol van een Vlaamse screeningsmechanisme is ervoor te zorgen dat we ook binnen Europa onze kroonjuwelen niet afgeven.

Mevrouw inderdaad, er wordt inderdaad samengewerkt met FIT en met het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO). Ik kan me nu echter niet vastpinnen op een concrete timing. Ik besef wel dat dit urgent is, zeker nu onze economie in het algemeen verzwakt ten gevolg van de coronacrisis. Dat dit vrij urgent is, daarvan zijn zowel minister Crevits als ik ons bewust, en we zullen ook navenant handelen.

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Collega's, ik wil gewoon even meegeven dat wij helemaal niet tegen handel met China zijn, verre van. Ik ben me er eveneens van bewust, zoals iedereen, dat ze inderdaad bijdragen tot een stuk van onze welvaart. Ik denk echter ook dat we niet naïef mogen zijn. Ik denk dat we het daar allemaal over eens zijn. In die zin is het goed dat dat Vlaamse screeningsmechanisme nu wordt opgestart, en dat er ook Europees wordt samengewerkt.

Mevrouw de Ridder, ik denk dat men tegenwoordig iedereen kan beschuldigen van Chinese connecties, zeker nu, in het kader van de coronacrisis, want iedereen loopt de markt plat in China om zijn connecties aan te spreken om maskers naar hier te halen. In die zin zou ik u willen aanraden om misschien ook eens te informeren naar uw goede vriend in het paleis in Laken. Ik weet niet of u met de beschuldigende vinger naar hem wijst.

De voorzitter: We zullen de vragen voor de minister-president houden.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Prima. Minister-president, tot daar mijn tussenkomst. Dank u wel voor uw antwoord, en ik stel vast dat we op de goede weg zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ann De Martelaer aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over toegankelijke overheidscommunicatie voor doven en slechthorenden – 2036 (2019-2020)

Voorzitter: de heer Jos Lantmeeters

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): In Vlaanderen zijn er ongeveer een half miljoen mensen die niet alles kunnen horen. Dat is dus een op de twaalf Vlamingen. Van hen zijn ongeveer zesduizend mensen van bij de geboorte of kort daarna doof of zwaar slechthorend. Zij gebruiken gebarentaal om te kunnen communiceren.

In 2006 werd de Vlaamse Gebarentaal (VGT) erkend via het decreet houdende de erkenning van de Vlaamse Gebarentaal van 5 mei 2006. Dit decreet bepaalt de symbolische erkenning van VGT als taal van dove en horende Vlaamse

'gebarentaligen' in de Vlaamse Gemeenschap en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

Vlaanderen heeft de opdracht om informatie toegankelijk te maken voor doven en slechthorenden bij de media gelegd. Dit werd vastgelegd in het decreet betreffende radio-omroep en televisie van 27 maart 2009. Zo moeten bijvoorbeeld de nieuws- en duidingsprogramma's van de openbare omroep VRT getolkt worden in de VGT. Daarvoor gebruiken de doven en slechthorenden een apart tv-kanaal. Hierdoor zijn de media in Vlaanderen steeds toegankelijker geworden voor dove mensen. Maar tijden veranderen. De overheid communiceert niet alleen meer via de klassieke mediakanalen, maar ook rechtstreeks met haar publiek via sociale media. Daarnaast heeft het Vlaams Parlement nu zelfs een eigen tv-zender.

In het Bestuursdecreet van 7 december 2018 worden een aantal principes en normen vastgelegd waaraan de overheidscommunicatie moet voldoen. Het inzetten van gebarentaaltolken bij communicatie vanuit de Vlaamse overheid is hierin niet opgenomen, en dat vinden we echt jammer. Wij zouden deze verplichting wel graag opgenomen zien worden omdat men daar anders niet aan denkt.

Tijdens de corona-epidemie waren er pas vanaf 17 maart 2020 gebarentaaltolken aanwezig op de dagelijkse persconferenties over het coronavirus van de FOD Volksgezondheid en het Nationaal Crisiscentrum (NCCN). Voor alle duidelijkheid: hier is Vlaanderen niet voor verantwoordelijk. Die tolken kwamen er pas na enkele dagen van communiceren en dit onder druk van Doof Vlaanderen. Zij maakten hier terecht een punt van. Zo waren op andere zenders, bijvoorbeeld de Nederlandse, vanaf het begin gebarentaaltolken aanwezig. Deze persconferenties werden en worden nog steeds live gestreamd, veel mensen kijken hiernaar. Ook doven willen de info correct en uit eerste hand krijgen.

Ere wie ere toekomt, op de persconferentie van 18 maart 2020 van de Vlaamse Regering was er wel een tolk VGT aanwezig. Men had lessen geleerd uit de kritiek van Doof Vlaanderen en men volgde het voorbeeld van de FOD Volksgezondheid en het NCCN.

Dit is echt heel belangrijk, want VGT is de eerste taal van de doven. De taal heeft een eigen grammatica en woorden die verschillen van het Nederlands. Ondertitels kunnen doven wel helpen om informatie te begrijpen, maar het best gebeurt de communicatie in hun eerste taal, de VGT. Dit garandeert dat iedere dove burger essentiële informatie goed begrijpt, wat in deze coronatijden van levensbelang is. Net zoals horende mensen graag uitleg krijgen in gesproken Nederlands, geven dove 'gebarentalige' burgers er de voorkeur aan om informatie in de VGT te krijgen.

Maar ons optimisme was slechts van korte duur. Op 3 april, 17 april en 25 april verspreidde u een videoboodschap via de sociale media om Vlaanderen aan te moedigen om vol te houden. Deze videoboodschap werd niet begeleid door een gebarentaaltolk. Nochtans bracht u hier een belangrijke boodschap. Ook dove en slechthorende Vlamingen moeten volhouden.

Wat vindt u ervan om gebarentaaltolken in te zetten bij de communicatie vanuit de Vlaamse overheid. Hoe ziet u dat?

Wat vindt u ervan om crisiscommunicatie, gesproken regeringsmededelingen, maar ook de Septemberverklaring en regeerverklaring te laten tolken in gebarentaal?

Hoe wilt u dit wettelijk verankeren?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Om op uw eerste vraag te antwoorden: u geeft zelf aan dat we gezorgd hebben voor de inzet van een tolk Vlaamse Gebarentaal op de persconferentie die de Vlaamse Regering op 18 maart gegeven heeft bij de toelichting van de Vlaamse maatregelen om de effecten te ondervangen van de coronacrisis. Dat toont aan dat we wel degelijk rekening houden met de specifieke doelgroep van doven en slechthorenden bij de mondelinge communicatie van regeringsbeslissingen.

Dat er geen gebarentolk aanwezig was bij mijn videoboodschappen van 3 april en 17 april heeft ermee te maken dat die communicatie volgens een andere setting is verlopen, waarbij dat technisch en fysiek minder gemakkelijk realiseerbaar was. Deze boodschappen werden wel voorzien van ondertitels.

Ik wil er ook op wijzen dat de federale overheid de informatie over het virus en de maatregelen ook op de website www.info-coronavirus.be/translation bekendmaakt aan de hand van video's in Vlaamse Gebarentaal. Het Crisiscentrum van de Vlaamse Overheid (CCVO) heeft deze website vermeld in zijn nieuwsbrief van 15 april 2020 en in een gerichte mailing aan verschillende departementen en agentschappen van de Vlaamse overheid. De informatie staat ook nog eens in audio en in video op meerdere websites van de Vlaamse overheid. Op die manier wordt deze informatie zo goed mogelijk ontsloten en verspreid.

Uw vraag om dat te verruimen naar alle Vlaamse overheidscommunicatie is vooral van belang, denk ik, voor dringende en belangrijke mededelingen die voornamelijk of uitsluitend mondeling worden gegeven. Er is immers ook heel wat informatie beschikbaar langs schriftelijke weg, bijvoorbeeld via de websites van de Vlaamse overheid. In dringende gevallen, bijvoorbeeld bij crisiscommunicatie, wordt ook gewerkt met schriftelijke communicatie via sms-berichten. Burgers en vertegenwoordigers van bedrijven of organisaties kunnen ook steeds vragen stellen aan de Vlaamse Infolijn 1700, niet alleen via e-mail maar ook via social media, chat-gesprekken en dergelijke meer.

Hoe sta ik ertegenover om crisiscommunicatie en andere communicatie te laten tolken in gebarentaal? Ik ben het met u eens dat we de focus in de eerste plaats moeten leggen op de voorlichtingsmomenten op initiatief van de Vlaamse Regering of van Vlaamse ministers of hun woordvoerders, en ook op de Vlaamse crisiscommunicatie. Bij belangrijke regeringsmededelingen worden de media meestal ingeschakeld voor het verspreiden van de informatie die mondeling gegeven wordt, via persconferenties of interviews. Voor doven en slechthorenden bestaat dan de mogelijkheid om die mondelinge informatie die verstrekt wordt via beeld en geluid, toegankelijk te maken aan de hand van ondertiteling van de mediaverslaggeving. Het zijn natuurlijk de media zelf, in het bijzonder de televisiezenders van de VRT en VTM, die daartoe dan het initiatief kunnen of moeten nemen. Zelfs bij live-uitzendingen is een ondertiteling technisch mogelijk, mits er een beperkte uitzendvertraging wordt toegepast.

Een andere mogelijkheid is inderdaad om te werken via een tolk Vlaamse Gebarentaal, zoals bijvoorbeeld op 18 maart laatstleden. We zullen zeker op de ingeslagen weg verder gaan en we zullen ook de mogelijkheid onderzoeken om hetzelfde te doen voor de Vlaamse crisiscommunicatie.

U weet dat het de federale overheid is die inzake de coronacrisis instaat voor de coördinatie en dus ook voor de communicatie. Het CCVO speelt daarbij een ondersteunende rol, maar voert hierover zelf geen externe communicatie. Wanneer het CCVO in de toekomst zelf crisiscommunicatie zal moeten voeren, zullen we alleszins aandacht besteden aan de specifieke doelgroep van de doven en slechthorenden. Ik zal aan het CCVO vragen om zo spoedig mogelijk een onderzoek te verrichten naar de mogelijkheid om een tolk gebarentaal in te schakelen voor

mondelinge Vlaamse crisiscommunicatie. De televisiezoekers zullen het best betrokken worden bij dat overleg, maar de prioritaire rol die het CCVO momenteel moet opnemen voor de bijdrage van de Vlaamse overheid aan het crisisbeheer rond het coronavirus door de federale overheid, mag hierdoor natuurlijk niet in het gedrang worden gebracht.

De regeringsverklaring en de Septemberverklaring zijn uiteraard ook belangrijke mededelingen, maar daar liggen de zaken toch ietwat anders. Vooreerst worden deze verklaringen afgelegd in het Vlaams Parlement. Kort daarna, meestal nog dezelfde dag, is daarvan een zo goed als letterlijke weerslag te vinden op de website van het Vlaams Parlement. Dat geldt evenzeer voor de parlementaire debatten die daarop volgen. Indien het toch wenselijk zou worden geacht om simultaan bij het afleggen van die regeringsverklaringen een vertaling te voorzien door een tolk Vlaamse Gebarentaal, zijn het, mijns inziens, de diensten van het Vlaams Parlement die dat moeten organiseren. De regeringsverklaring, de Septemberverklaring, breng ik daar op vraag van het Vlaams Parlement; de regeling van die werkzaamheden is dan ook voor het Vlaams Parlement. Maar voor alle duidelijkheid, ik ben er niet op tegen dat dat zou gebeuren.

Ik zie geen meerwaarde in een wettelijke verankering van de werkwijze om tolken Vlaamse Gebarentaal in te zetten bij de Vlaamse overheidscommunicatie. Dat gaat over een interne werkwijze die gehanteerd moet worden door de Vlaamse Regering en haar diensten. We hebben geen reglementaire basis nodig om de nodige aandacht te besteden aan deze problematiek en om daartoe de nodige initiatieven te ontwikkelen. U weet dat we in het regeerakkoord resoluut gaan voor minder regel-druk en voor een vermindering van regelgeving, waar mogelijk. Maar de problematiek ligt mij wel na aan het hart en we zullen ernaar handelen.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Dank u wel, minister-president, voor uw antwoord.

Ik wilde zeker geen kritiek geven, want ikzelf – en iedereen met mij – kan vaststellen dat er tijdens deze periode echt moeite gedaan wordt om doven en slechthorenden bij elke vorm van communicatie te betrekken door in een VGT-tolk te voorzien.

Nu, ik hoor ook wel de goodwill om daar aandacht voor te hebben, maar als u dat niet in engagementen gaat vastleggen, dan zal het ook van die goodwill afhangen. Dan zal het afhangen van welke minister of dienst die communicatie moet voeren. Dat is een eerste punt.

Ten tweede denk ik dat Vlaanderen en ook het Vlaams Parlement een statement zouden kunnen maken door onze eigen communicatie, zoals de Septemberverklaring, simultaan in VGT te laten tolken. U zegt wel dat mensen dergelijke zaken achteraf kunnen nalezen via streaming of het verslag, maar ik denk dat we het zelf ook niet leuk zouden vinden, mochten we die communicatie niet kunnen volgen in onze eigen taal en pas een half uur of een uur nadien via een ander kanaal op de hoogte worden gebracht. Ik denk dat het dus qua dienstverlening heel fijn zou zijn, mocht Vlaanderen zijn communicatie onmiddellijk in VGT laten tolken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.